

Ilustrirani **Slovenec**

Ceto V

Tedenska priloga »Slovenca« (št. 102) z dne 5. V. 1929

Štev. 18

Foto Kunaver.

Cepote naše slovenske zemlje: Pogled na grad Turjak spomladi

Na levi:

K volitvam na Angleškem

Na Angleškem se bodo v kratkem vršile volitve v parlament. Vse javno življenje stoji že neposredno pod tem vtisom. Vse prerokuje delavski stranki nov velik napredek, sedaj vladajoči konservativni stranki pa nazadovanje, vendar je komaj verjetno, da bi se opoziciji že topot posrečilo dobiti večino. Nikakor namreč ne smemo pozabiti, da predstavlja konservativna stranka vendarle še vedno ogromne mase angleškega naroda in nekateri njeni prvaki uživajo izredno popularnost. Naša slika nam kaže n. pr. finančnega ministra Winstona Churchilla, spremljanega od množice njegovih navdušenih pristašev, na poti v parlament k proračunski razpravi.

Na desni:

Režim Prima de Riverre na Španskem

ima kljub vsem zarotam in nemirno mnogo navdušenih pristašev. Pred kratkim je de Rivera dal ljudstvu priliko, da se izreče za ali proti njegovemu režimu. Slika nam kaže ljudske mase, ki podpisujejo po madridskih ulicah zaupnice zanj.

Spodaj na desni:

Z Italijani imajo neprijetnosti povsodi

Dne 7. t. m. so laški nogometaši bili sprejeti na Dunaju brez njihovih zastav in njih himne. Uzaljeni so nato izzvali več incidentov. Ves italijanski tisk se je vznemiril. Slika nam kaže Italijane na igrišču.

Spodaj:

Nova aeroplanska konstrukcija

ki jo preizkušajo sedaj na letališču v Los Angelesu (Amerika). Letalo tvori v glavnem eno veliko krilo, v njeni odprtini je pa prostor za motor in propeler. Kabina je brez zveze s pilotom. Glavna prednost tega modela je baje izredno velika nosilnost letala.

Spodaj na desni v krogu:

General Nicola Gualtieri

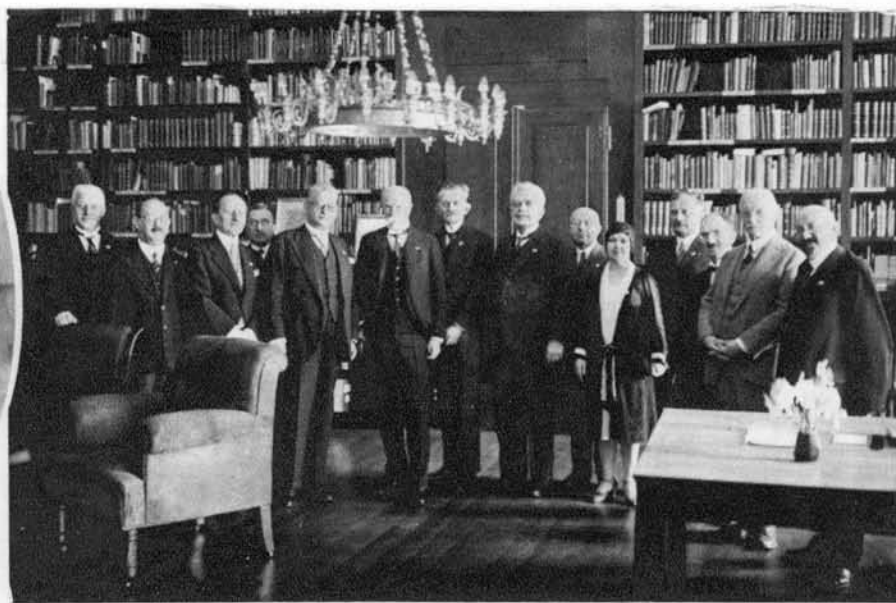
dosedanji šef italijanskega generalštaba, ki je pred kratkim odstopil iz političnih razlogov.

**General
Danilo Kalafatović**

bivši poveljnik naše dravske divizije, ki ima svoj sedež v Ljubljani. Sedaj je bil imenovan za vršilca dolžnosti poveljnika II. armadne oblasti.

**Izvršilni odbor mednarodne zveze
pri Masaryku**

V začetku meseca aprila se je vršila v Pragi seja mednar. časnikarske zveze, katere izvršilni odbor se je poklonil ob tej priliki preds. Masaryku. Zastopani so bili tu najodličnejši evropski časniki. Jugoslovane je zastopal na tej seji bivši poslanec Fr. Smodej, ki ga je videti na sliki na skrajnem levem krilu.

**Nemški avtomobilisti
v Jugoslaviji**

V nedeljo, dne 14. aprila t. l., se je pripeljalo v Maribor 125 avtomobilov nemškega avtodruštva A. D. A. C. Bili so pristrčno in navdušeno sprejeti od predstavitev oblasti in od nepreglednih množic ljudstva. Iz Maribora so nadaljevali svojo pot preko Rogaške Slatine in Zagreba v Bosno, odtod pa skozi Dalmacijo nazaj v Nemčijo. Oficielni obisk tega uglednega nemškega avtomobilskega društva v Jugoslaviji bo gotovo jako ugodno vplival na medsebojno razmerje obeh narodov, nedoglednega pomena je pa za naš tujski promet, saj so Nemci že vsa zadnja leta radi prihajali v naša alpska letovišča in obmorska kopališča, kjer so bili povsod sprejemani kot prav dobrodošli gostje. Slika na levi nam kaže start nemških avtomobilistov v Monakovem.

Spodaj:

Pogled na pristrčni sprejem nemških avtomobilistov v obmejnem št. Ilju nad Mariborom.

Nemški avtomobilisti v Jugoslaviji

Park. razvrščenih nemških avtomobilov na Trgu svobode v Mariboru, oblegan od nepreglednih množic ljudstva.

Ob desetletnici bjev za Koroško

Ceprav minéva že deset let, vendar še danes ni mogoče formulirati končne objektivne sodbe kako in zakaj smo izgubili naš slovenski Korotan. Zgodovinar bo skoro gotovo porazdelil krivdo na jako številne činitelje, ki nosijo krivdo vzajemno. Eden prevažnih činiteljev je pa nedvomno ta, da naša prva Narodna vlada ni razpolagala ne s potrebno energijo in ne s potrebnimi sredstvi, ako bi bila okupirala slovenski del Koroške že ob prevratu samem, kakor so storili to štajerci na lastno pest, kajti težko, da bi jim pozneje kdo trgal zasedeno ozemlje iz rok. Ko so pa minili prvi meseci in so se Nemci z italijanskim podpihovanjem otrsli prvega strahu ter organizirali močno obrambo, je bila stvar očitno že zamujena in vsi vojaški napori spomladi l. 1919, katerih desetletnico pravkar obhajamo, zaman.

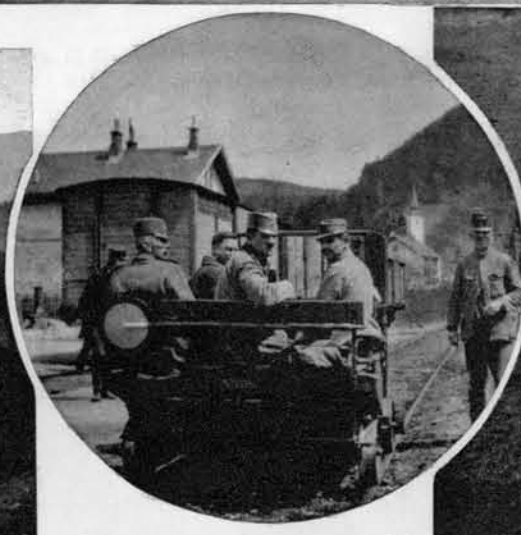
Kakor znano, so šibke naše čete pozimi l. 1918-19, pač zasedle nekaj strateških točk, sicer je pa vse naivno pričakovalo, da nam bo padla na mirovni konferenci Koroška kot zrelo jabolko v naročje. Šele ko so se začeli pojavljati prav resni glasovi, prihajajoči s pariške mirovne konference, da na Koroškem najbrž ne bo šlo vse tako gladko, smo skušali naknadno popraviti zamujeno. S skrajno šibkimi in premalo discipliniranimi silami smo začeli zadnje dni aprila l. 1919, z vojaško ofenzivo, ki naj bi privedla do okupacije onega ozemlja, ki smo ga zahtevali na mirovni konferenci. Precenjevali smo sebe in podcenjevali Nemce, posledica tega je pa bila, da je doživela ta ofenziva žalosten konec. Že v par dneh je bilo

Glavni trg v Šoštanju; tu je bil prvi sedež štaba »koroškega odreda«. — Na desni: **Občinski dom v Šoštanju** kjer je bil nastanjen štab koroškega odreda. — Spodaj: **Naše etapne čete** pri St. Vidu ob Dravi po zavzetju Črne.

Pogled na Spodnji Dravograd, kjer so Nemci porušili most, naše čete so ga pa takoj popravile in prešle na severni breg Drave.

Polkovnika D. Popović in M. Bleiwels pregledujeta čete pred ofenzivo. — Na desni: **Spo- menik**, ki so ga postavili koroški Nemci med Celovcem in Velikovecem.

Pogled iz Velikovca na dolino Drave po zavzetju od naših čet. Na levi: **Naši častniki** slov. planin, polka (povelj. I. Raktelj) med ofenzivo. — Spodaj: **Slov. in srbski vojaki** z zaplenjenimi avstrijskimi topovi in mitraljezi v Črni.

prvotno napredovanje naših čet ustavljeno, Nemci so napravili protisunek in pognali naše čete daleč nazaj.

Ta poraz je globoko pretresel vso Slovenijo, koroškim Slovincem pa še poslabšal položaj. Pričela so se pogajanja za premirje, ki pa niso privedla do nobenega uspeha, vmes so se pa vršile ponovne praske med nemškimi in slovenskimi četami. Ker je stopilo medtem vprašanje Koroške na mirovni konferenci v odločilni stadij, se je končno odločilo vodstvo redne jugoslovanske vojske, da zasede Koroško z redno armado. Dne 29. maja je objavil »Slovenec« veselo vest: »Osvoboditev Koroške se je pričela«, v kateri je dejal: »Našim hrabrim vojakom je bilo zaukazano danes zaratno, da napadejo sovražnika«. To pot je bila ofenziva naše vojske, sestojela iz slovenskih in srbskih čet, pripravljena z vso potrebno skrbnostjo, zato je tudi privedla hitro do popolnega uspeha. Že dne 6. junija so vkorakale naše čete v Celovec, zavzele Gospodstvo polje in postale tako gospodar vsega vzhodnega dela slovenske Koroške; Nemci so bili pa prisiljeni podpisati premirje.

Žal, da so bili vsi ti uspehi prepozni in zato zaman. Na povelje pariške mirovne konference smo morali Celovec in Gospodstvo polje zopet zapustiti in določen je bil plebiscit, ki nam je prinesel nov usodni poraz.

(Danes priobčene slike so edine, ki so bile doslej objavljene iz teh operacij, zahvaliti se imamo pa zanje g. polkovniku Ljub. A. Nedeljkoviču, ki se je sam udeležil teh bojev in jih tudi sam posnel.)

Polkovnik Ljubomir Marić poveljnik koroškega odreda z ameriškim vojnim atašejem pregledujeta naše čete med ofenzivo.

Skupina slovenskih fantov ljubljanskega pešpolka ujetih v bojih meseca maja l. 1919. pri Sv. Jakobu v Rožu. Slika je bila posneta v ujetniškem taboru Marchtrenk pri Lincu.

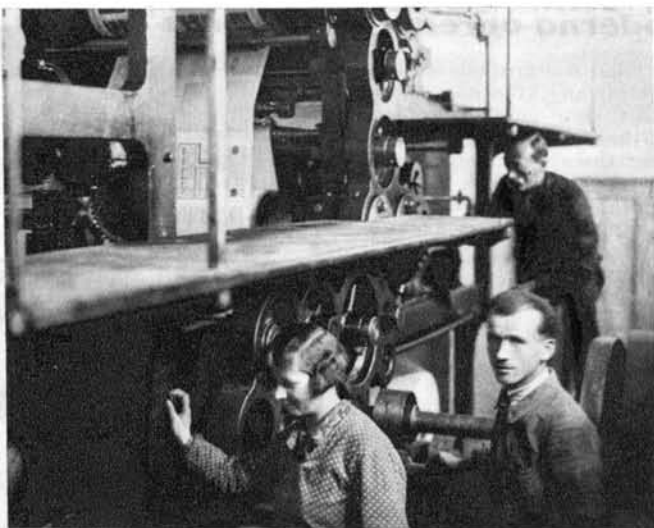
RUDNIKI V SLOVENIJI

Zanimiv slučaj

Trgovec Fr. Bukvic iz Križevcev (Prekmurje), ki je bil rojen istega leta kot naš kralj (1888), s soprogo Marijo, rojeno istega leta kot naša kraljica (1899) in obema sinovoma, rojenima v istih letih kot naš prestolonaslednik (1923) in princ Tomislav in tudi poročila sta se istega leta in meseca kot naša vladarska dvojica (junija 1. 1922.).

Novi rotacijski stroj Cirilove tiskarne v Mariboru

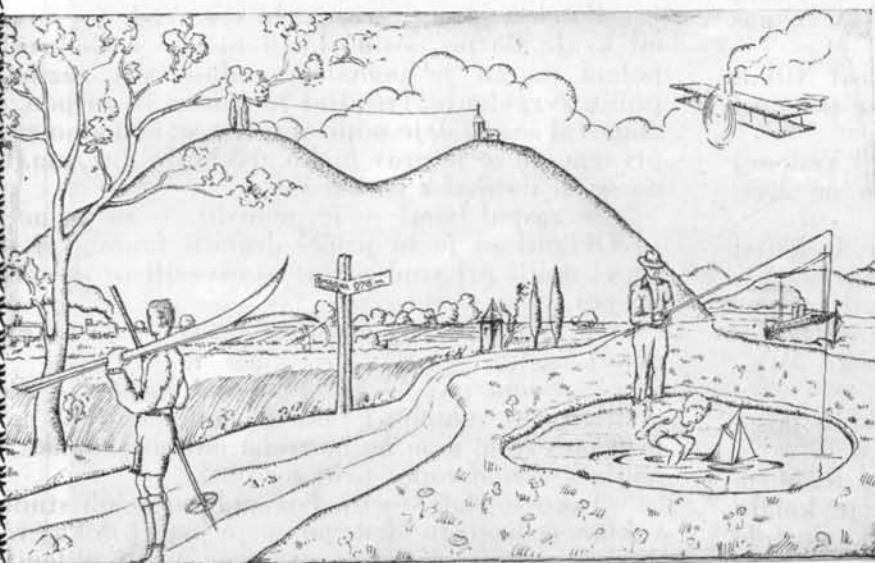
največje tiskarne na naši severni meji. Na tem stroju se tiska »Slovenski Gospodar«, najstarejši še izhajajoči slovenski politični list (ust. 1. 1867.) v 30.000 izvodih kot sobojevnik ljubljanskega »Domoljuba«.

Na levi:

Pouka našemu kmetu

Slovensko kmetijstvo je v jako žalostnem gospodarskem položaju, toda ugotovljeno je, da bi lahko z umnejšim kmetovanjem pridelali vsaj polovico več nego pridelamo danes, s čimer bi bil naš kmet na mah rešen. V to svrho je pa potreben predvsem dober in smotren kmetijski pouk. To so uvideli možje in fantje iz kamniške okolice in si osnovali pod vodstvom g. učitelja Primožiča kmetijsko nadaljevalno šolo v Kamniku, ki je pred kratkim zaključila svoj drugi letnik. V 258 predavalnih urah so dobili osnovni kmetijski pouk, ki so ga jim razširili še številni poučni izleti. Slika nam kaže udeležence te šole s predavatelji spredaj v sredini (od leve na desno: okr. gozdar Prezl, okr. živinozdravnik Ravtar, zdravnik dr. Polec, okr. glavar dr. Ogrin, šol. upravitelj Primožič in okr. ekonom Marinček. Naj bi posnemali Kamničane tudi drugi kraji.

Rešitev križaljke »Vprašaj«:

Vodoravno: 1. Kruševac, 8. Ares, 9. Olga, 10. Ig, 11. kanja, 13. Klara, 15. kri-la, 18. ogor, 19. opal, 21. so, 22. Aca, 23. ako, 27. tenis, 28. dan, 29. dr, 30. za, 32. rt, 33. kopno, 35. Apolon, 36. dr, 37. la, 38. Romeo, 40. en, 41. mane, 43. ko, 45. Kijev, 47. aj, 48. Alah, 49. os, 51. ne.

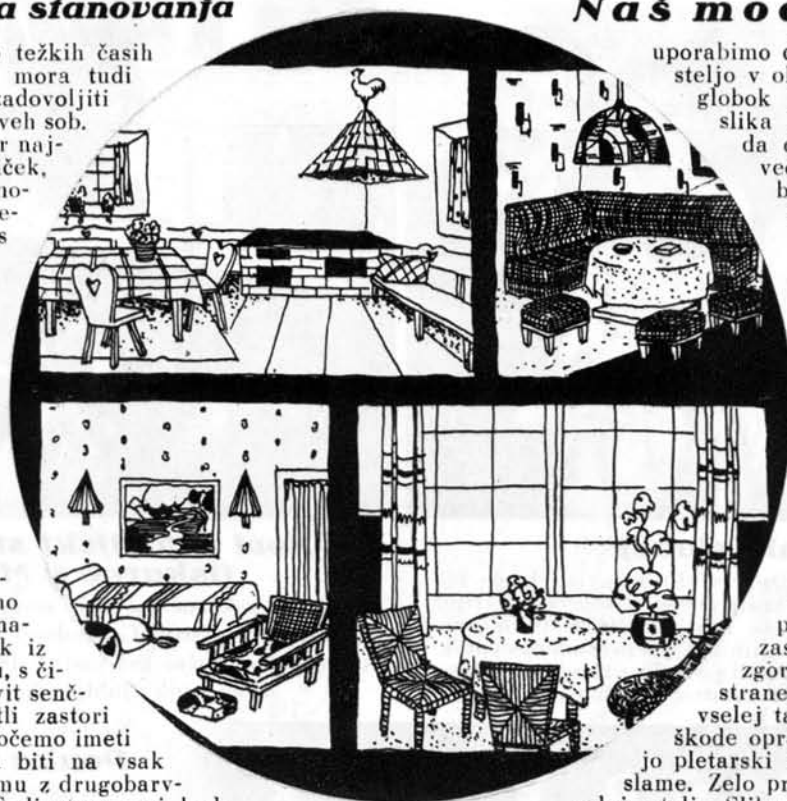
Navpično: 2. Reka, 3. USA, 4. Eoj, 5. vlak, 6. Ag, 7. Carigrad, 8. agava, 10. il, 12. ilo, 13. kaos, 14. Roland, 16. ro, 17. ar-hont, 20. pot, 23. Cir, 24. as, 26. karo, 30. Zola, 31. Apo, 33. kolo, 34. N. N., 35. Armenija, 36. do, 38. Rim, 39. Enej, 42. ako, 44. or, 46. ena, 49. on, 50. se.

Vseh rešitev je prispelo 211. Za I. nagrado je bil izžreban: Černetič S. Ljubljana, za II. pa J. Novak, št. Vid — Vižmarje.

K današnji uganki: Slika ima mnogo napak in nezmislov. Kdor jih najde vsaj deset in sporoči uredništvu do petka opoldne, lahko tekmuje za nagradi, ki sta: I. Sienkiewicz: Na polju slave in II. Šarabon: Zgodovinske anekdote I. in II. del.

Moderna oprema stanovanja

V sedanjih gospodarsko težkih časih in stanovanjski stiski se mora tudi srednji stan mnogokrat zadovoljiti z majhnim stanovanjem dveh sob. V tem slučaju je treba kar najbolje izkoristiti vsak kotiček, a vendar tako, da je stanovanje lepo in domače, a obenem elegantno. Dober okus in praktičen zmisel je tu prvi pogoj. — V majhnem stanovanju nam mora predvsem kuhinja zaleči tudi kot jedilnica odnosno kot soba, v kateri se družina običajno mudi. Najnaravnije in najpraktičnejše je, ako tako kuhinjo opremimo v narodnem slogu, kot kmetško izbo z ognjiščem (štedilnikom) kotrediščem: ob stenah široke klopi, v kotu velika miza in nekaj priprostih stolov. V okras moremo nad štedilnikom postaviti navidezno odprtino v dimnik iz deščic z vetrnico na vrhu, s čimer dobimo obenem slikovit senčnik za luč. Na oknih svetli zastori in lončki s cveticami. Če hočemo imeti pod mizo preprogo, mora biti na vsak način enobarvna, k večjemu z drugobarvnimi robovi ob straneh. Tudi stene naj bodo le enostavno pobeljene s primesjo okra ali kake druge žive barve (zgornja slika levo). — V spalnici pridobimo prostora in ji damo večjo členovitost, ako namesto postelj

uporabimo divan odnosno zložljivo posteljo v obliki fotelja ter dodamo še globok klubski naslanjač (spodnja slika levo). Tu treba pripomniti, da današnja moda zahteva čim večjo raznolikost in vzorci na blagu oblaženega poliščva ne smejo biti enaki. Vzorci na stenah morajo vedno nositi značaj umetnoobrnega dela in ne šablone. — Zgornja slika na desni nam kaže prijetensalonski kotiček: Ob stenah divan, spredaj nizka okrogla miza in nekaj oblaženih pručic; na steni priprosto zrcalo v kovinastem okviru. Nad vsemi luč z modern. senčnikom. Prostor ob oknu uredimo kot enoto zase (spodnja slika desno). Prvo pravilo je, da oken ne zastiramo, marveč pustimo solncu in svetlobi prosto pot. Če hočemo imeti zastore, jih obesimo le visoko zgoraj nad oknom odnosno ob straneh kot okvir; material naj bo vselej tak, da se da brez težave in škode oprati. Za opravo naj se upošteva pletarski izdelki, bodisi iz vrbja ali slame. Zelo priljubljeni so elegantni gugalni stoli. Sliko izpopolnijo lepi lončki s cveticami. — Glede sten bi bilo še pripomniti, da so moderne stene nekako do srede popleskane s temno oljnato barvo z ozko bordsuro, nad tem pa enostavno pobeljene.

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XV. poglavje.

Pri kosilu so se pomenili o tem, kar so doživeli, se spomnili Mikite, pa obmolknili: prevzele so jih težke misli.

— Da ni bilo vas, Vedenej Savič, bi spala zdaj tudi midva v mrzlem grobu kakor Mikita! — je dejal Nilka: — do groba vam bova hvaležna!

Vstal je, pa se do tal priklonil pred poslovodjo; tudi Grigorij je storil isto.

— Bežita no, kaj pripovedujeta! — je odgovoril Vedenej Savič: — ne jaz, temveč Bog nas je rešil. Njemu bodita hvaležna!

Dvignil se je potem iz trave. — No, fanta, zdaj pa psa na vrstico, pa hajdimo naprej: lahko bi nas še zasledovali!

— Tisto pa menda ne... — se je oglasil Nilka: — planili so najbrž, da nas ujamejo, kar po stezi nazaj!

— Tudi meni se tako zdi... — je rekel Vedenej Savič: — a brez strahu še volk v gozdu ne živi: paziti moramo med potjo!

Požvižgali so psoma, naj prideta bližje. Grigorij ju je zvezal skupaj, pripel na jermen, odvzel Vedeneju Saviču vrečo in odkorakal prvi; sledil mu je Nilka, ki je tudi nesel vrečo, zadaj pa je šel poslovodja, ki sta mu bingljali na hrbtu dve puški: Mikitina in njegova.

Šli so zdaj skoro po ravnem, okoli so bili posejani samo neveliki klaneci.

Dolga pot človeka utruja, a dvakrat težje je prestat noč brez spanja. Vedenej Savič je kmalu opazil, da težko prideta fanta naprej; Nilka je celo na videz shujšal. Treba je bilo privoščiti si pravi počitek.

Vedenej Savič se je ozrl naokrog in zavil od steze v stran, da poišče studenec. Ni se maral ustaviti preblizu poti, prehodil je kako versto proč, našel kraj, kjer je stal otočič gostega leskovja

kakor stena ob vodi, pa je rekel fantoma, naj počivata.

— Kaj pa vi, Vedenej Savič? — je vprašal Grigorij.

— Jaz bom pa na straži ostal, sedel bom — je odgovoril poslovodja.

— Bom jaz, če dovolite? — se je ponudil Nilka: — prehudo vas je zdelalo!

— No, le spita! — je zapovedal Vedenej Savič. Vedel je, da spanec premaga vse na svetu in da mu ne bi bila mladeniča kos. Igrali pa so preveliko igro: glave so tvegali. Poslovodja je položil zraven puške in samokrese, privezal na leskovicu psa in sedel na krtino. Ozrl se je na fanta, ki se niti ganila nista: čim sta se zleknila s culami pod glavo, sta takoj trdno zaspala.

Potekla je ena ura, pa še več. Vedenej Savič je od kraja pazno poslušal, ali ni kje zasledovalcev, potem pa ga je pomalem vedno bolj zazibavalo ptičje žvrgolenje. Postajal je truden in zaspan. Premagoval se je, širje odpiral oči, a se nenadno zasačil pri tem, da se je prav nizko priklanjal brezam, malo da se ni dotikal z nosom tal.

Še zaspal bom! — je pomislil: — to pa ne gre! — Dvignil se je in pričel dramiti fanta. Vsi so se zopet umili pri studenčku, se osvežili in se spravili na pot.

— Moramo zdaj na stezo nazaj! — je rekel Vedenej Savič.

— Čemu pa? — je odgovoril Nilka. — Saj je vodila proti vzhodu. Lahko jo mahujemo kar naravnost počez, da nam ne bo treba narediti ovinka. Vrh hriba moremo zopet priti na pot!

Tako so tudi storili. Povzpeli so se ob studencu v klanec: onstran slemena se je pričel dokaj redek mecesnov gozdič. Steze pa niso našli. Sklenili so spustiti se po obronku naravnost navzdol; prišli so spodaj v neko dolinico: a tudi tam ni bilo videti steze. Tavalili so na desno in na levo, a steza se ni hotela prikazati, kakor da bi bila čarovnija vmes!

(Dalje prihodnjič.)